

**КОЛЕДЖ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ
КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»**

**Музично-педагогічне відділення
Циклова комісія викладачів природничо-математичних
дисциплін**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора з навчальної роботи
Оксана КОГУТЮК
«30» серпня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ГЕОГРАФІЯ**

освітня програма **профільної середньої освіти**
підготовки **фахових молодших бакалаврів**
на основі базової загальної середньої освіти
галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**
зі спеціальності **012 Дошкільна освіта**

Вінниця 2024

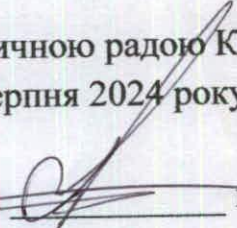
Робоча програма освітнього компонента Географія для здобувачів освіти ОПС фаховий молодший бакалавр за галуззю знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальність 012 Дошкільна освіта. 28 серпня 2024 року. 23 с.

РОЗРОБНИК:

Тетяна ВОЛИНЕЦЬ, спеціаліст вищої категорії

СХВАЛЕНО

Методичною радою Коледжу фахової передвищої освіти
«29» серпня 2024 року, протокол № 1

Голова канд. пед. наук, доц. Андрій КРИЖАНОВСЬКИЙ

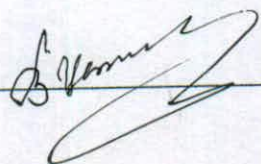
ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми Дошкільна освіта
 доктор філософії Марина СОРОЧАН

«29» серпня 2024 року

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії викладачів природничо-математичних дисциплін
28 серпня 2024 року, протокол № 1

Голова циклової комісії

Валентина ЦЕЛОМУДРА

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика освітнього компонента	
		Денна форма навчання	
Загальна кількість годин – 83	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Статус освітнього компонента Обов'язковий	
	Спеціальність 012 Дошкільна освіта		
	ОПС: фаховий молодший бакалавр	Рік підготовки: 1	
		Семестр: 1-й	Семестр: 2-й
		<u>Кількість годин:</u> 17	<u>Кількість годин:</u> 66

2. Мета, програмні компетентності та результати навчання

2.1. Мета освітнього компонента Географія

Формування у здобувачів освіти географічної картини світу на прикладі вивчення систем розселення та просторової організації економічної діяльності в окремих регіонах і країнах з урахуванням сучасних геополітичних, соціальних, економічних та екологічних аспектів; визначити місце України на геополітичній карті світу, окреслити основні вектори сучасної української геополітики, міжнародні економічні зв'язки з країнами світу; закріпити знання про основні закономірності будови і розвитку географічної оболонки та загальні суспільно-географічні закономірності світу з метою забезпечення сталого розвитку.

2.2. Ключові компетентності

Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовою	<i>Уміння:</i> усно й письмово тлумачити географічні поняття, факти, явища, закони; описувати (усно чи письмово) географічні об'єкти, процеси, явища, послуговуючись багатим арсеналом мовних засобів — термінами, поняттями тощо; обговорювати проблеми географічного змісту глобального та регіонального рівня. <i>Ставлення:</i> усвідомлювати значущість здобутків географічної науки, зокрема пошанування досягнень українських учених; прагнення до розвитку української термінологічної лексики в системі географічних наук.
Спілкування іноземними мовами	<i>Уміння:</i> використовувати іншомовні навчальні джерела для отримання інформації географічного змісту; описувати іноземними мовами, читати та тлумачити географічну термінологію іноземною мовою. <i>Ставлення:</i> зацікавленість інформацією географічного змісту іноземною мовою; розуміння глобальних проблем людства і прагнення долучитися до їх розв'язання, зокрема й з допомогою іноземних мов.
Математична компетентність	<i>Уміння:</i> застосовувати математичні методи для розв'язання географічних проблем і задач, розуміти і використовувати математичні моделі природних та суспільних явищ і процесів. <i>Ставлення:</i> усвідомлення варіативності та значущості математичних методів у розв'язанні географічних проблем і задач.

	досвіду розв'язання проблем природничого змісту. Використовувати картографічні твори у географічних дослідженнях, застосовувати різні прийоми картографічного методу дослідження. Надавати критичну оцінку своїх висновків, співставляти отримані результати з існуючими знаннями, викладати це у формі тексту, доповіді, презентації з географії.
2.3.2 Результати навчання за освітнім компонентом	Забезпечення реалізації компонентів ключових компетентностей, які сприяють розвитку особистості та її повноцінній самореалізації в сучасному житті: знаннєвий компонент – здобувач освіти називає, формулює, записує, наводить приклади тощо; діяльнісний компонент – здобувач розпізнає, розрізняє, описує, аналізує, порівнює, планує, застосовує тощо; ціннісний компонент – здобувач усвідомлює, критично ставиться, оцінює, обґрунтовує, робить висновки, висловлює судження тощо.

3. Програма освітнього компонента

I семестр

Розділ I. Європа

Тема 1. Глобалізація як провідна тенденція розвитку сучасного світу.

Сучасна політична карта світу та окремих регіонів. Головні об'єкти політичної карти.

Тема 2. Загальна характеристика Європи.

Особливості економіко- географічного положення Європи. Склад регіону. Форми державного правління і територіального устрою країн Європи. Типи країн Європи за рівнем економічного розвитку. Міжнародні організації в Європі: Європейський Союз, Рада Європи. Країни Шенгенської зони. Природні умови і ресурси регіону. Населення Європи: демографічні процеси, природний та механічний рух. Українська діаспора у країнах Європи. Урбанізація, субурбанізація, рурбанізація, джентрифікація. Особливості економіки країн Європи. Первинний сектор економіки. Добувна промисловість: основні райони видобування палива, рудної та нерудної сировини. Сільське господарство. Лісове господарство. Вторинний сектор економіки. Переробна промисловість. Основні регіони промисловості. Третинний сектор економіки. Сфера послуг.

Найважливіші міжнародні транспортні коридори та вузли. Зв'язки України з країнами Європи.

Практична робота *Порівняльна характеристика структури промислового виробництва двох економічно розвинених невеликих країн Європи (на вибір учнів).*

Тема 3. Країни Європи.

Німеччина. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення і роль федеральних земель в її розвитку. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складники третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Німеччиною.

Франція. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складники третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Францією.

Велика Британія. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Співдружність націй. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства.

Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Великою Британією.

Італія. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Спеціалізація аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Італією.

Польща. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Прискорений розвиток третинного сектору, сучасна транспортна система країни. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Спеціалізація аграрного сектору. Характерні риси просторової

організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Польщею.

Практична робота *Складання картосхеми просторової організації економіки однієї з європейських країн «великої сімки» (за вибором).*

II семестр

Розділ II. Азія

Тема 1. Загальна характеристика Азії.

Особливості економіко-географічного положення Азії. Склад регіону. Форми державного правління і територіального устрою країн Азії. Типи країн Азії за рівнем економічного розвитку. Міжнародні організації в Азії: АСЕАН, Ліга арабських держав. Райони збройних конфліктів та проявів тероризму. Природні умови і ресурси регіону. Населення Азії. Світові міста, міські агломерації в Азії, мегаполіси Японії та Китаю. Особливості економіки країн Азії. Первинний сектор економіки. Добувна промисловість. Сільське і лісове господарство. Вторинний сектор економіки. Основні промислові осередки і регіони. Третинний сектор економіки. Найважливіші міжнародні транспортні коридори та вузли. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Азії та особливості їх участі у міжнародному поділі праці. Зв'язки України з країнами Азії.

Тема 2. Країни Азії. Японія.

Місце країни у світі та Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Домінуючі складники третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Традиції і технології у сільському господарстві. Транспортна система країни. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Японією.

Китай. Місце країни у світі та Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Експортна орієнтація економіки. Особливості розвитку і розміщення виробництв первинної і вторинної сфери. Домінуючі складові третинного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Спеціальні економічні зони. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Китаєм.

Індія. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості структури економіки країни, що розвивається. Спеціалізація сільського господарства. Видобування мінеральних ресурсів. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості

магістралі, вузли. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Америки. Особливості їх участі в міжнародному поділі праці.

Тема 2. Країни Америки.

США. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Українська діаспора США. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України зі США.

Канада. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Українська діаспора в Канаді. Особливості сучасного розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Характерні риси просторової організації. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Канадою.

Бразилія. Місце країни у світі та регіоні. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни у міжнародному поділі праці. Розселення. Особливості структури економіки країни, що розвивається. Видобування мінеральних ресурсів. Спеціалізація сільського господарства. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості розвитку третинного сектору. Характерні риси просторової організації. Зовнішні економічні зв'язки.

Практична робота. *Порівняльна характеристика машинобудування США, Канади та Бразилії.*

Розділ V. Африка

Тема 1. Загальна характеристика Африки.

Особливості географічного положення Африки. Склад регіону. Форми державного правління і територіального устрою країн, типи країн за рівнем економічного розвитку. Райони збройних конфліктів, проявів тероризму. Природні умови і ресурси регіону. Населення Африки. Урбанізаційні процеси. Система розселення. Особливості економіки країн Африки. Первинний сектор економіки. Сільське господарство. Лісове господарство. Добувна промисловість. Вторинний сектор економіки. Особливості розміщення промислових центрів у регіоні. Третинний сектор економіки: особливості становлення і закономірності розміщення. Туристичні райони. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Африки. Особливості їх участі в міжнародному поділі праці. Зв'язки України з країнами Африки.

Тема 2. Країни Африки.

Єгипет. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості структури економіки країни, що розвивається. Види діяльності, що визначають міжнародну спеціалізацію країни: транспорт, туризм, видобування мінеральних ресурсів, сільське господарство. Характерні риси просторової організації економіки. Зовнішні економічні зв'язки.

ПАР. Модель економічного розвитку, що визначає місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості структури економіки. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості розвитку третинного сектору економіки. Характерні риси просторової організації економіки. Зовнішні економічні зв'язки.

Практична робота Позначення на контурній карті Африки основних районів видобування нафти, залізних, мідних та алюмінієвих руд, центрів їх переробки (збагачення), основних транспортних магістралей та портів експортування.

Розділ VI. Україна в міжнародному просторі

Тема 1. Україна в геополітичному вимірі.

Геополітична структура сучасного світу. Місце України на сучасній геополітичній карті світу. Європейський та євроатлантичний вектори сучасної української геополітики.

Тема 2. Україна в системі глобальних економічних відносин.

Просторові аспекти міжнародних економічних зв'язків України з регіонами та країнами світу: географія зовнішньої торгівлі товарами, транспортних і туристичних послуг, прямих іноземних інвестицій, науковотехнічного співробітництва. Великі ТНК в Україні. Участь України в процесах європейської економічної інтеграції. Місце України в системі глобальних економічних відносин у контексті сталого розвитку.

Розділ VII. Топографія та картографія

Тема 1. Географія як система наук.

Об'єкт дослідження географії. Поняття «геосистема». Рівні геосистем. Пізнавальна та конструктивна роль географії

Топографічна карта: проекція, розграфлення. Географічні і прямокутні координати. Прямокутна (кілометрова) сітка. Основні умовні позначення топографічних карт для зображення об'єктів місцевості та рельєфу. Вимірювання на топографічній карті за масштабом і кілометровою сіткою. Використання азимутів. Плани населених пунктів. Практичне використання топографічних карт, планів.

Практична робота *Визначення на топографічній карті географічних (з точністю до секунд) та прямокутних координат окремих точок, географічних та магнітних азимутів, абсолютних та відносних висот точок, падіння річки.*

Тема 2. Картографія.

Сучасні картографічні твори. Математична основа карт. Способи картографічного зображення об'єктів і явищ на загальногеографічних та тематичних картах. Сутність генералізації. Електронні карти та глобуси.. Навігаційні карти. Географічні інформаційні системи (ГІС), дистанційне зондування Землі, сфери їх практичного застосування.

Практична робота. *Визначення за градусною сіткою географічних координат точок, азимутів, відстаней у градусах і кілометрах між точками на різних за просторовим охопленням картах.*

Розділ VIII. Загальні закономірності географічної оболонки Землі

Тема 1. Рухи Землі та їх географічні наслідки і параметри.

Форма та розміри Землі. Геоїд. Осьовий (добовий) рух Землі та його наслідки. Основні види часу. Визначення місцевого та поясного часу, перехід від місцевого часу до поясного. Пояси освітленості на Землі. Сила Коріоліса. Орбітальний рух Землі: основні характеристики, географічні наслідки.

Тема 2. Географічна оболонка Землі.

Склад, межі та будова географічної оболонки. Закономірності географічної оболонки. Сучасний етап розвитку географічної оболонки. Антропосфера

Тема 3. Геологічне середовище людства.

Властивості літосфери. Поняття «геологічне середовище людства». Тектоніка літосферних плит. Процеси в надрах і на поверхні Землі, їхні наслідки. Небезпека вулканічних, сейсмічних, гравітаційних (зсувних) процесів. Рельєф. Тектонічні структури та пов'язані з ними форми рельєфу. Вплив рельєфу на розселення населення, розвиток і розташування окремих виробництв. Ресурсні властивості літосфери. Гірські породи та закономірності їх поширення. Вплив людини на літосферу.

Практична робота. *Встановлення за тематичними картами материків та України зв'язку між тектонічними структурами, рельєфом, мінеральними ресурсами і густотою населення, розташуванням видобувних, матеріало-, паливомістких виробництв.*

Тема 4. Атмосфера та системи Землі.

Сонячно-земні взаємодії. Сонячне випромінювання, відмінності випромінювання і поглинання тепла повітрям, поверхнею гірських порід і води. Тропосфера: температурний режим, зміна атмосферного тиску, вітри, вологість, опади. Погода. Синоптичні карти. Клімат. Кліматотвірні чинники. Кліматична

карта. Карта кліматичних поясів. Вплив атмосфери на літосферу: вивітрювання, рельєфоутворення. Кліматичні умови як чинник розселення і розташування виробництва та інфраструктурних об'єктів. Ресурсний потенціал атмосфери. Агрокліматичні ресурси та їх вплив на спеціалізацію сільського господарства. Стихійні атмосферні явища, їх прогнозування та засоби протидії. Кліматичні зміни на планеті.

Практична робота. *Визначення середніх температур та амплітуди їх коливань за добу, місяць, рік. Аналіз рози вітрів.*

Тема 5. Гідросфера та системи Землі.

Запаси води на Землі. Світовий океан та його складові. Вплив процесів у літосфері на природу океанів. Роль океанів у формуванні гірських порід і рельєфу узбережжя. Вплив атмосферних процесів (явищ) на Світовий океан. Роль Світового океану у формуванні глобальних і місцевих систем повітряних потоків у нижніх шарах тропосфери. Ресурсний потенціал Світового океану та вплив людства на стан океанічних вод, запаси мінеральних, біологічних ресурсів. Води суходолу, чинники їх нерівномірного розподілу на материках та по території України. Взаємозв'язок геологічної будови, рельєфу і річкової мережі території. Взаємозв'язок клімату і вод суходолу. Мінеральні й термальні води: поширення, використання. Водозабезпеченість регіонів і країн світу. Чинники дефіциту води. Сучасні системи очищення води. Опріснення морської води

Практична робота *Складання та аналіз схеми системи течій у Світовому океані; порівняння впливу холодної та теплої океанічних течій на клімат одного з материків.*

Тема 6. Біосфера та системи Землі.

Біосфера та її складові. Закономірності поширення живих організмів на суходолі і в океанах. Біологічні ресурси. Роль живих організмів у формуванні ґрунтів. *Ґрунт* – «дзеркало» ландшафту. Типи ґрунтів. Вплив ґрунтів на спеціалізацію господарства регіону, країни. Природні зони. Порівняння карт ґрунтів і природних зон світу та України.

Розділ IX. Загальні суспільно-географічні закономірності світу

Тема 1. Географічний простір.

Світосистема як результат і процес формування глобальної єдності в системі «суспільство – природа».

Тема 2. Демографічні процеси у світосистемі.

Динаміка чисельності населення світу. Чинники та просторові особливості природного руху населення у світі. Демографічний перехід, його фази. Статеві-вікові, шлюбно-сімейна структура населення. Демографічне старіння населення. Особливості демографічної політики у країнах з різним

типом відтворення. Міграції, їх показники, чинники та вплив на відтворення населення і його перерозподіл у світі. Просторові тенденції міграційних процесів.

Тема 3. Поняття «глобальна економіка».

Світовий ринок технологій, патентів і ліцензій, інформаційно-технологічних послуг. Роль транснаціональних корпорацій та вільних економічних зон у функціонуванні глобальної економіки. Глобальні ланцюги доданої вартості. Міжнародний ринок товарів. Виробництво сільськогосподарської продукції у світі: природні, соціальні, економічні чинники, особливості просторової організації. Видобування й споживання паливних мінеральних ресурсів, глобальні ринки вугілля, нафти й природного газу. Глобальні ланцюги доданої вартості у виробництві чорних металів, алюмінію, міді; чинники та форми спеціалізації країн. Сучасна географія виробництва транспортних засобів, електроніки, фармацевтичної продукції, чинники участі національних економік у глобальних ланцюгах доданої вартості. Виробництво текстилю, одягу, взуття: сучасна просторова організація, чинники міжнародної спеціалізації. Сучасні транспортно-логістичні системи та інформаційно комунікаційні мережі як інфраструктурний каркас глобальної економіки. Світовий ринок інвестицій і фінансів. Туризм. Формування «інформаційного суспільства».

Тема 4. Політична географія та геополітика.

Географічні складники політичної географії: географічний простір, території, географічні місця. Політичні складники: політичні інституції, політичні відносини, «сила». Територіально-політичні системи національного і наддержавного рівнів.

Геополітика, її складові Зовнішня та внутрішня геополітика. Геополітика «сили». Різновиди «сили». Взаємозв'язок між національними та геополітичними інтересами держави

Розділ X. Суспільна географія України

Тема 1. Українська держава.

Українська держава і територія держави України. Політико-географічне положення України. Реформування адміністративно-територіального устрою України.

Тема 2. Населення України.

Кількість населення України. Відтворення населення: показники та природні, соціальні, економічні чинники народжуваності й смертності, їх просторові відмінності. Особливості вікового і статевого складу населення України. Міграційні процеси в Україні. Біженці та тим-

часово переміщені особи. Демографічна політика в Україні. Система розселення. Особливості сільських населених пунктів.

Тема 3. Економіка України в міжнародному поділі праці.

Сучасні риси національної економіки України. Сучасні тенденції та регіональні відмінності розвитку енергетики в Україні. Замкнутий технологічний цикл розроблення і виробництва літаків в Україні, експорт та імпорт авіаракетної техніки. Місце України в глобальних ланцюгах доданої вартості виробництва та реалізації електронної продукції. Виробництва фармацевтичної продукції та побутової хімії: чинники та особливості розташування підприємств. Особливості розвитку й просторової організації виробництва меблів, текстилю, одягу, взуття, продуктів харчування. Міжнародні транспортні коридори на території України. Ресурсний потенціал і перспективи розвитку рекреаційного комплексу в Україні. Сучасні форми просторової організації виробництва товарів і послуг в Україні.

4. Структура освітнього компонента

Назви розділів і тем	К-сть годин
I семестр	
Розділ I. Європа	
Тема 1. Глобалізація як провідна тенденція розвитку сучасного світу.	2
Тема 2. Загальна характеристика Європи.	6
Тема 3. Країни Європи.	8
Тематична I (Глобалізація як провідна тенденція розвитку сучасного світу. Європа.)	1
Разом за семестр	17
II семестр	
Розділ II. Азія	
Тема 1. Загальна характеристика Азії.	2
Тема 2. Країни Азії. Японія.	6
Розділ III. Австралія. Океанія.	
Тема 1. Австралія.	2
Тема 2. Мікронезія, Меланезія, Полінезія.	2
Розділ IV. Америка	
Тема 1. Загальна характеристика Америки.	2
Тема 2. США. Канада.	6
Тематичне оцінювання II. (Країни Азії, Америки та Австралія.)	2

Розділ V. Африка	
Тема 1. Загальна характеристика Африки.	4
Тема 2. Країни Африки.	2
Розділ VI. Україна в міжнародному просторі	
Тема 1. Україна в геополітичному вимірі.	1
Тема 2. Україна в системі глобальних економічних відносин.	1
Розділ VII. Топографія та картографія	
Тема 1. Географія як система наук.	4
Тема 2. Картографія	4
Розділ VIII. Загальні закономірності географічної оболонки Землі	
Тема 1. Рухи Землі та їх географічні наслідки і параметри.	1
Тема 2. Географічна оболонка Землі.	1
Тема 3. Геологічне середовище людства.	3
Тематичне оцінювання III. «Країни Африки. Топографія та картографія Загальні закономірності географічної оболонки Землі»	1
Тема 4. Атмосфера та системи Землі.	4
Тема 5. Гідросфера та системи Землі.	4
Тема 6. Біосфера та системи Землі.	2
Розділ IX. Загальні суспільно-географічні закономірності світу	
Тема 1. Географічний простір.	1
Тема 2. Демографічні процеси у світосистемі.	1
Тема 3. Поняття «глобальна економіка».	4
Тема 4. Політична географія та геополітика.	2
Розділ X. Суспільна географія України	
Тема 1. Українська держава.	1
Тема 2. Населення України.	1
Тема 3. Економіка України в міжнародному поділі праці.	2
Тематичне оцінювання IV. (Загальні суспільно-географічні закономірності світу. Суспільна географія України).	2
Разом за семестр	66
Усього годин	83

5. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є стандартизовані тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, презентації результатів виконаних завдань та досліджень; презентації та виступи здобувачів освіти на наукових заходах, інші види індивідуальних та групових завдань.

6. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється за 12-бальною шкалою. Видами оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти є поточне, тематичне, семестрове та підсумковий контроль.

Поточне оцінювання здійснюється у процесі вивчення теми. Його основними завданнями є: встановлення й оцінювання рівнів розуміння і первинного засвоєння окремих елементів змісту теми, встановлення зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх тем, закріплення знань, умінь і навичок.

Тематичне оцінювання навчальних досягнень виставляється на підставі результатів опанування здобувачами освіти матеріалу теми впродовж її вивчення з урахуванням поточних оцінок, різних видів навчальних робіт (практичних, контрольних робіт) та навчальної активності здобувачів освіти.

Тематична оцінка не підлягає коригуванню.

Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичних оцінок. При цьому мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень здобувача освіти з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо. Семестрова оцінка може підлягати коригуванню.

Підсумковий контроль знань здобувачів освіти здійснюється в кінці 2 семестру на підставі семестрових оцінок.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти
Високий	12	Має системні глибокі знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення
	11	На високому рівні володіє узагальненими знаннями в обсязі та в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми
	10	Має міцні знання, здатний (а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення, аргументувати їх
Достатній	9	Добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
	8	Знання є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і має неточності
	7	Правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії
	6	Виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його (її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.
Середній	5	Відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять,

		сформулювати правило
	4	З допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну операцію, дію
Початковий	3	Відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконує елементарні завдання
	2	Відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	1	Здобувач може розрізняти об'єкти вивчення

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з географії

Рівні	Бали	Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти
Початковий	1	Здобувачі освіти мають нечіткі уявлення про окремі географічні явища та об'єкти й за допомогою вчителя пояснюють відмінності між ними. Відповідають на запитання, що потребують простої відповіді «так» чи «ні».
	2	Здобувачі освіти за допомогою підручника відтворюють незначну частину навчального матеріалу, за допомогою вчителя розрізняють окремі географічні явища називають один або декілька географічних об'єктів та з допомогою вчителя знаходять їх на карті
	3	Здобувачі освіти за допомогою підручника чи вчителя відтворюють значну частину навчального матеріалу, самостійно називають окремі географічні поняття та явища дають нечіткі характеристики географічних об'єктів; за допомогою вчителя знаходять їх на карті
Середній	4	Здобувачі освіти за допомогою вчителя чи підручника відтворюють основний навчальний матеріал. Називають, відповідно до теми, географічні поняття та явища дають нечіткі характеристики географічних об'єктів; самостійно знаходять їх на карті
	5	Здобувачі освіти самостійно відтворюють основний навчальний матеріал, але при цьому не дотримуються чіткої послідовності. Називають, відповідно до теми конкретного уроку, географічні поняття та явища; здатні описувати географічні об'єкти чи явища за

Достатній		типовим планом допускаючи помилки; орієнтуються по карті
	6	Здобувачі освіти самостійно відтворюють значну частину вивченого матеріалу у відповідності з його викладом у підручнику з незначними порушенням послідовності характеристик географічних об'єктів та явищ; формують більшість визначень, передбачених темою, здатні описувати географічні об'єкти чи явища за типовим планом. За допомогою вчителя виявляють причинно-наслідкові зв'язки.
	7	Здобувачі освіти в цілому правильно відтворюють навчальний матеріал у відповідності з його викладом у підручнику; мають достатні географічні знання для вирішення стандартних ситуацій. Дають чіткі визначення географічних понять, передбачених темою, здатні описувати географічні об'єкти чи явища за типовим планом. За допомогою вчителя виявляють причинно-наслідкові зв'язки, ілюструють їх власними прикладами.
	8	Здобувачі освіти логічно відтворюють навчальний матеріал у відповідності з його викладом у підручнику, допускаючи певні неточності. Чітко називають основні географічні поняття, виявляють причинно-наслідкові зв'язки, ілюструють їх власними прикладами. Застосовують здобуті знання на практиці.
Високий	9	Здобувачі освіти добре володіють навчальним географічним матеріалом, вміють його аналізувати, робити висновки можуть застосовувати його для виконання практичних робіт; мають чіткі уявлення про компоненти природи і просторову організацію господарства; пояснюють причинно-наслідкові зв'язки в природі і господарській діяльності; вміло використовують картографічний матеріал
	10	Здобувачі освіти вільно володіють навчальним географічним матеріалом та усвідомлюють сучасну географічну картину світу, дають розгорнуту відповідь та узагальнені висновки; вільно відбирають і узагальнюють необхідну географічну інформацію, оперують більшістю географічних понять та можуть їх класифікувати; використовують різні картографічні джерела.
	11	Здобувачі освіти відмінно володіють навчальним географічним матеріалом, мають глибокі знання про об'єкт вивчення, застосовують географічну наукову термінологію, можуть аргументувати свою відповідь і висновки конкретними прикладами, вміють працювати з рекомендованими вчителем додатковими джерелами географічної інформації; на високому

		рівні аналізують та використовують картографічний матеріал.
	12	Здобувачі освіти володіють ґрунтовними географічними знаннями у межах вимог навчальної програми, висловлюють та аргументують власне ставлення до різних поглядів на об'єкт вивчення, використовують міжпредметні зв'язки; самостійно аналізують природні та суспільні явища, роблять відповідні висновки і узагальнення; здатні розв'язувати проблемні завдання; вільно володіють картографічною інформацією та творчо її використовують.

7. Рекомендовані джерела інформації

7.1. Базова література

1. Географія: навчальна програма, затвердженою наказом МОН від 03.08.2022 р. № 698
2. Географія (рівень стандарту): підручник для 10 класу ЗЗСО/ Бойко В.М., Брайчевський Ю.С. Київ; Ірпінь: ТОВ «Видавництво «Перун»», 2018. 256 с.
3. Географія (рівень стандарту) : підручник для 11 кл. ЗЗСО / С. Г. Кобернік, Р. Р. Коваленко. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2019. 176 с.
4. Національний мультипредметний тест. Географія: тестові завдання у форматі НМТ / А. Кузишин, О. Заячук. Тернопіль: Підручники і посібники, 2024. 80 с.
5. Підручник «Географія, 10 клас» / Безуглий В.В., Лисичарова Г. О. Київ: Генеза, 2018. 270 с.

7.2. Допоміжна література

1. Масляк П.О. Хрестоматія з географії України / П.О. Масляк, П.Г. Шищенко. Київ: Генеза, 1994. 446 с.
2. Пестушко В.Ю. Географія материків та океанів: Метод. посіб. для вчит. / В.Ю. Пестушко, В.О. Сасихов, Г.Є. Уварова. Київ: Вирій, 2000. 272 с.

7.3. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт МОН України. URL: [http:// www.mon.gov.ua](http://www.mon.gov.ua)
2. Всеукраїнський рекламно-інформаційний журнал «Сучасна освіта». URL: <http://www.sosvita.com.ua>
3. Українські підручники та карти. URL: <https://geomap.com.ua/> (18.04.2021).

4. Світова книга фактів. URL: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/> (18.04.2021).

5. Географіка. Географічний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/metodika_vikladannja_geografiji/35

6. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>

7. Інтернет на користь: онлайн-ресурси для вивчення географії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/post/internet-na-korist-onlayn-resursi-dlya-vivchennya-geografi>